

Raymond Randiguet: Ördög a testben

Raymond Randiguet 1903-ban született, Páris mellett. A világháború alatt 15 éves korában jött Párisba, ahol hamarosan összekötésbe kerül a későbbi szürrealistákkal. Két regénye jelenik meg 1923-ban. Ugyanebben az évben meg is hal Randiguet.

Az elégedettség, hogy apámat végre megmentem a gondoktól, féligmeddig az üresség fájó érzését is felkeltette bennem. Habár azt hittem, hogy többé nem szeretem Mártát, mégis őt tartottam egyedülnek, aki méltó szerelemre; tehát: mégis szerettem.

**

Ilyen hangulatban voltam, amikor november végén, egy hónappal házasságkötése után, hazatérve rátaláltam Márta levelére, amely így kezdődött: „Nem tudom megérteni hallgatását. Mért nem látogat meg? Talán már elfelejtette, hogy maga választotta a bútoraimat?...

Márta J-ben lakott a villanegyedben, egy utcában, mely egészen a Marne-ig húzódott. Meglepett, hogy az ő villája milyen nagy. Tulajdonképpen Márta csak az emeleten lakott, míg a földszinten a tulajdonos és egy idősebb házaspár.

Mikor megérkeztem, már este volt. Csak egy ablakban láttam viláosságot. A tűz fénye élesen vibrált ott, de különben úgy látszott, mintha a szobában nem lenne senki. Ahogy a lobogó lángtól megvilágított ablakot bámultam, mintha a hullámok csapdosták volna. Úgy tűnt, hogy odabent tűz támadt. A kert vasajtói tárva-nyitva voltak. Meglepett ez a hanyagság. Kerestem a csengőt, de sehogy se találtam rá. Végül is felmentem a lépcsőn és elhatároztam, hogy bekopogok a földszint jobboldali ajtaján, amelyek mögül hangok hallatszottak. Egy öregasszony nyitott ajtót és megkérdeztem hol lakik Lacombe asszony (Mártának ez volt az új neve). „Fönt”. A sötétben felkapaszkodtam a lépcsőkön, tántorogva, olykor a falhoz támaszkodva. Kopogtam Márta nyitott ajtót. Kis híjja, hogy a nyakába nem borultam mint ahogy a haitörésből megmenekült vadidegen emberek ölekezni szoktak. Márta ezt nem értené meg. Félszegnek tűnhettem előtte első kérdéssel: „Honnan ez a tűz?”

— Míg magát vártam, begyújtottam a szalón kandallójába olajfával és olvastam a tűz fénye mellett...

**

Beléptem a szobába, Márta tágas szalónjába. Egyszerre éreztem magam boldognak és

szerecsétlennek is, mint valami drámaíró, aki a saját darabját nézi és csak későn veszi észre a hibákat. Márta újra kinyújtózott a kandalló mellett.

— Maga biztosan nem szereti az olajfa illatát? Férjem szülei küldték a déli birtokukról.

Úgy tűnt, mintha Márta mentegetőzne azért a harmóniáért, melyet saját izlése teremtett ebben a szobában, bár tulajdonképpen az én kívánságom szerint volt berendezve.

Engem a tűz fellelkesített. Márta higgadt és komoly arcát sohasem láttam ilyen szépnek, mint most ebben a csodálatos megvilágításban. Mivel a fény nem terjedt szét az egész szobában, a tűz megtartotta a maga varázsát. Ha az ember csak egy kicsit is eltávolodott a fény körétől, mindjárt sötétben találta magát beleütözve a bútorokba.

**

Márta sose volt önfejű. Legnagyobb örömeiben is nyugodt tudott maradni.

Minden este meglátogattam. Nem kívántam semmit örök jegyességünktől; fektüdtünk a kandalló mellett, miközben testünk összeért és én félelmemben meg sem mertem mozdulni, nehogy elrontsam ezt a boldogságomat.

Többnyire hallgattunk. Ebben is boldogságom bizonyítékát láttam. Annaira közel voltam hozzá, hogy biztos voltam benne: mind a ketten egyet gondolunk. Így, hát értelmetlen volt számunkra minden beszélgetés. Hiszen olyan lett volna, mintha önmagunkkal beszélgetnénk. A csönd mégis kínozza szegény Mártát. Talán jó lett volna mégis olyan eszközök-höz folyamodni, mint a szó és a mozdulat, de csak akkor, ha nincs más kiút.

Látva napról-napra, mint merülök el mindjobban ebben a bűbájos csöndben, Márta azt gondolta, hogy ezzel unalmam egyre nő. Mindenre kész volt hogy felvidítson.

Szeretett aludni a tűz mellett összekócolt hajjal. Azaz: én csak hittem hogy alszik. Az alvás kifogásul szolgált arra, hogy kezével körül fonhassa nyakamat és mikor nedves szemekkel felébredt kijelenthesse, hogy szomorút álmódott. De sose akarta elmesélni. Márta tetetett alvását felhasználta arra, hogy mélyen magamba szívjam hajának, nyakának és kipirult homlokának illatát, alig érintve őt, nehogy

felébredjen. Mindezek olyan gyöngédségek voltak, amelyek, ahogy mondani szokás, nem apró pénzei a szerelemnek, hanem ellenkezőleg, a legritkább aranyai. És azt gondoltam, hogy ezek barátságunkban megengedett dolgok. Mégis fájtó tudattal döböntem rá, hogy csak a szerelem ad igazi jogot az asszonyhoz. Meglettem volna testi szerelem nélkül is, de mégse tudtam volna lemondani minden jogomról Mártával szemben. Sőt, hogy legyen hozzá jogom, még szeretni is tudtam volna, habár, úgy éreztem nem vagyok abban a hangulatban. Kívántam Mártát öntudatlanul is.

**

Amíg ő így, fejét kezemre hajtva, aludt, felemelkedtem, hogy a lángoktól megvilágított arcát nézzem. Játszott velem a tűz. Mikor egy napon túlközel húzódtam hozzá, de arcunk még nem ért össze, az történt velem, ami a mágnes-tűvel, melyet, ha egy miliméterre is túlhaladja a tiltott határt, a mágnes magához vonz. De vajjon a mágnes vagy a tűz a hibás? Én így egyszerre csak számon éreztem ajkait. Szeme továbbra is csukva maradt, de már érezhetően nem aludt. Megcsókoltam, magam is csodálkozva bátorságomon, habár a valóságban ő vonta fejemet ajkaihoz. Karjaival átölelte a nyakamat — hajótöréskor se szoríthatta volna erősebben. Magam se tudtam mit, szeretnék: menekülni vagy megfulladni vele együtt.

Ültünk, fejem a térdére hajtva, közben hajat simogatta és ismételte: „El kell menned és nem jöhetsz vissza soha”. Könnyek égtek a szememben. Vártam, hogy sikoltani fog, ha egy könny rácseppen a kezére. Vádoltam magam, amiért megbontottam kölcsönös hallgatásunk varázsát. „El kell menned és nem jöhetsz vissza soha többé”. Haragom könnycseppjei összekeveredtek a fájdalom könnyeivel. A csapdába került farkasnak is nagyobb fájdalmat okoz a düh, mint a csapda maga. Ha most megszólalnék csak azért tennem, hogy sértegessem. Hallgatásom nyugtalanította. Olyan nézőre hasonlítottam, aki nem akar távozni a színházból, de a darab se tetszik neki. „Sose fogok elmenni. Maga engem kinevetett” — mondta neki.

Márta sirni kezdett: „Te még gyerek vagy. Nem érted: azért küldelek el, mert szeretlek”.

Heves gyűlölettel válaszoltam neki, hogy nagyon is jól megértem, hogy vannak kötelezettségei és férje a háborúban...

Lehajította a fejét: „Azt hittem, mielőtt téged megismertelek volna, hogy szeretem a véglegyenemet és hogy boldog vagyok. Még azt is megbocsátottam neki, hogy nem értett meg mindenben. Te voltál az, aki bebizonyítottad, hogy nem szeretem. Az én férjemmel nem

egyezek, hanem veled. Menj és ne gondold, hogy rossz nő vagyok; nemsokára el fogsz felejteni. Nem akarlak szerencsétlenné tenni. Sírok, mert túl öreg vagyok hozzád.”

**

Ez, a szerelméből fakadó kijelentése a gyerekeskedés tetőfokát jelentette. És, ha bármikor is a jövőben valamilyen szenvedélynek leszek a rabja, sose fogok tudni átélni olyan gyönyörű érzést, mint most, ahogyan nézem, hogyan sir egy tizenkilenc éves nő, mert túl öreg...

**

Az első csók gyönyöre kiábrándított mint a gyümölcs, amelyet először ízlelünk. Legnagyobb elégedettséget nem az újdonságok, hanem a szokások nyújtanak. Néhány pillanat múlva nem csak hogy megszoktam Márta ajkait, de nem is tudtam nélkülük meglenni. És ekkor jön ő azzal, hogy örökre el kell hagynom!

Márta ezen az estén egészen hazáig kísért. Hogy minél közelebb legyek hozzá, hozzábújtam és átöleltem a derekát. Többé nem említette a végleges elválást. Ellenkezőleg, már az is elszomorította, hogy ott kell hagynia pillanatnyilag. Százszor megesketett mindenféle apróságokra: esküdj! Mikor szüleim házához értünk, nem engedtem Mártát egyedül vissz térni és elkísértem egészen hazáig. Ezeket a gyerekeskedéseket bizonyára sose hagytuk volna abba, mert ő újra felkínálta társaságát. Elfogadtam az ajánlatát azzal a feltétellel, ha fele úton visszatér.

Félórával elkéstem a vacsoráról. Először történt meg. Készt a vonat, ez volt a kifogásom. Úgy látszott, hogy apám elhitta.

**

Ezután semmi sem fojtogatott többé. Könnyedén jártam az utcán, mintha álmodnék. Minden amit kívántam, fájdalommá változott.

Márta az enyém volt és azt, hogy az enyém nem én állítottam, hanem ő. Szerettem volna kezdetűimet belevájni bőrébe. Gyerekes vad-ságom megmutatta a tetoválás ősi jelentőségét. Ő pedig azt felelte: „Csak harapj, bélyegezz meg, akorom hogy ezt az egész világ tudja.”

Örömmel csókoltam testét. Nem szégyeltem kérni; tudtam, ő ezt magától kínálja, mint valamikor az ajkait. Néhány nap múlva úgy rászoktam a csókjaira, hogy nem ismertem enél edesebbet.

Fordította: Szerda Sándor